

แด่ ‘ปริญญา’ หมดหน้าตัด

จะ 1,500 หรือ 5,000 จะ 12,000 หรือ 20,000
เหล่านี้คือราคาที่บัณฑิต “ต้องจ่าย” อย่างนั้นหรือ?

● นิภาพร ทับหุ่น

“**ท** หนูว่ามันก็โอเคนะพี่ เพราะวันนี้
มันเป็นวันสำคัญของเรา และมัน
ก็อาจจะม่ีแค่ครั้งเดียวในชีวิต”

บัณฑิตสาวจากรั้วแม่โดมรายหนึ่งบอกความใน
ใจ ก่อนจะเสริมต่ออีกนิดว่า

“จริงๆ หนูว่ามันก็คงต้องทำตามกำลังที่เรา
มีแหละนะ คนไม่มีก็ไม่ต้องทำขนาดนี้ก็ได้อ ถึงขนาด
กู้เงินมาแต่งตัววันรับปริญญาหนูว่ามันก็เกินไป แต่
หนูไม่เดือดร้อน หนูมีเงินเก็บ หนูก็เลยลงทุน”

ตัวเลขสองหมื่นต้นๆ กับการลงทุน “สวย” ตั้งแต่
ศิระจรดปลายเท้าของสาวน้อยรายนี้อาจจะไม่ทำให้
ทุนทรัพย์ที่เธอมีร่อยหรอลงไป แต่มันเป็น “มูลค่า”
ที่บัณฑิตสมควรจ่ายจริงๆ หรือ?

ปฏิเสธไม่ได้ว่า “วันรับปริญญา” เป็นอีกหนึ่ง
วันที่มีคนไทยยิ้มให้กันมากที่สุด นั่นก็เพราะ...ความ
พากเพียรบากบั่นที่บัณฑิตทั้งหลายได้ตรากตรำมา

สัมฤทธิ์ผลเป็นใบปริญญาตามที่ทุกคนคาดหวังแล้ว
การแสดงความยินดีในวันแห่งความสำเร็จจึงไม่ใช่
เรื่องแปลกแต่อย่างใด

แต่...ในเมื่อ “ปริญญา” เป็นสัญลักษณ์หนึ่ง
ที่แสดงว่า บัณฑิตมีความคิดที่พัฒนาจริง ทำไม่เรายัง
ยังเห็นภาพของการเฉลิมฉลองให้กับวันสำคัญนี้อย่าง
สิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ

“ราคา” ที่ต้องจ่าย

คล้ายกับวันแต่งงานไม่ผิดเพี้ยน เพราะกว่าจะ
ถึงวันรับปริญญา บัณฑิตหลายคนต้องเตรียมสะสม
เงินทองเพื่อใช้ในวันนั้นอย่างคุ้มค่าที่สุด แจกแจงเป็น
ค่าเช่าชุดครุย (บางรายก็สั่งตัด) ค่าแต่งงานทำหม
ค่าช่างภาพ ค่ารถ ค่าที่พัก ค่าเดินทาง รวมไปถึงค่า
งานเลี้ยงหลังจบพิธีการ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีกอีกปีละ
เหล่านี้เป็น “ความจำเป็น” ในสายตาของบัณฑิตยุคใหม่
(ส่วนใหญ่) และมันก็มีพลังมากพอที่จะขยายเป็น
“ค่านิยม” ส่งผลให้มีการใช้จ่ายในวันรับปริญญา

ขึ้นทุกปี

ข้อมูลจาก ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ หรือ
กรุงเทพโพล ที่มีการสำรวจความคิดเห็นประชาชน
ในหัวข้อ “บัณฑิตใหม่ในวันรับปริญญา” เมื่อกลางปี
2556 ระบุว่า บัณฑิตใหม่ มีค่าใช้จ่าย เพื่อใช้ในการ
รับปริญญาเฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ 12,528 บาท

ในหนึ่งปีมีบัณฑิตที่จบการศึกษาราว 300,000 คน
หากแต่ละคนมีค่าใช้จ่ายในวันรับปริญญาโดยเฉลี่ยอยู่ที่
ที่ 12,000 บาท มูลค่าของเงินที่แพร่สะพัดในแต่ละปี
จะมีมากถึง 3.6 พันล้านบาทเลยทีเดียว

แน่นอนว่า มูลค่านี้ไม่มีใครต้องรับผิดชอบนอกจาก
บัณฑิตและครอบครัว แต่จะดีกว่ามั๊ย ถ้าไม่มีใครต้อง
แบกรับภาระนี้โดยไม่จำเป็น

“ตอนแรกหนูก็ไม่คิดว่าจะต้องลงทุนขนาดนี้
คิดแค่ค่าชุดครุยเท่านั้น แต่พอตอนหลังบานออกไป
เยอะ” **สิรินันท์ วิเศษสมิต** บัณฑิตจากมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ บอกพรางหัวเราะเธอยอมรับว่า กระแส
สังคมทำให้ต้องจ่ายเพื่อให้วันรับปริญญาหน้าออกมา
สมบูรณ์แบบที่สุด

สำหรับรายละเอียดของค่าใช้จ่าย บัณฑิตสาว
แจกแจงให้ฟังว่า มีค่าชุดครุย 1,000 บาท, ค่าทำหม
2 วัน (วันซ้อมใหญ่+วันรับจริง) 4,000 บาท
ค่าถ่ายรูปนอกรอบ จำนวน 3 รอบ รวม 6,500 บาท
ค่าช่างภาพ 2 วัน (วันซ้อมใหญ่+วันรับจริง) 6,500 บาท
รวมทั้งหมดแล้วเป็นเงิน 18,000 บาท

“คร่าวๆ ก็คงประมาณนี้ละ คือหนูไม่ได้คิด
อะไรมาก เพื่อนข้างภาพก็จ้างด้วย ยังไงมันก็เป็น
ครั้งหนึ่งของเรานะ ดีที่หนูแต่งงานเป็นก็แต่งงานเอง
แต่ทำหมไม่เป็นก็เลยต้องจ้างช่าง”

ค่าใช้จ่ายเงินอัตราเงินเดือนของพนักงานในระดับปริญญาตรีแบบนี้ สิรินท์ ยอมรับว่า ต้องพึ่งเงินกระเป๋าของครอบครัวด้วยส่วนหนึ่ง เพราะเธอเองก็ยังไม่มั่งคั่งเท่าไรนัก เธอยอมรับว่าเสียตายน

"ประเทศไทยเป็นประเทศที่ลงทุนกับเรื่องนี้มากกว่าประเทศอื่นเขาไม่ทำกันขนาดนี้จริงๆ หนูเองก็แอบไม่ชอบนะ แต่พ่อแม่ก็อยากให้เรา ทุ่มเงินถ้ายอมไปจะยอมจ่ายมัย หนูว่าหนูยอมนะ เพราะที่สุดแล้วเราก็โอเคกับรูปที่ถ่าย ได้ความประทับใจ แต่ว่ารูปที่ถ่ายนอกรอบมันก็อาจจะหนักไปหน่อย"

เอ่ยถึงการถ่ายภาพในวันรับปริญญา จากในอดีตที่ใช้กล้องคอมแพคธรรมดาถ่ายกัน ปัจจุบันได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการจ้างช่างภาพระดับมืออาชีพมาถ่ายทั้งในวันรับปริญญา และรวมไปถึงการถ่ายล่วงหน้านอกสถานที่

"โลเคชั่นถ่ายรูปรับปริญญาที่มีทั่วประเทศ ที่จะเอาที่ไหนล่ะ" **วิรพล มีปัญญา** ช่างภาพอิสระ ย้อนถาม ก่อนจะไล่เลียงถึงรูปแบบและสถานที่การถ่ายภาพรับปริญญาของบัณฑิตในยุคปัจจุบัน

วิรพล ยอมรับว่า งานรับปริญญามีการแข่งขันกันใหม่ช่างภาพค่อนข้างสูง ถึงขั้นตัดราคาเพื่อแย่งลูกค้า แต่ที่สุดแล้ว คุณภาพก็เป็นสิ่งบัณฑิตตามหา และราคาก็ไม่ใช่ข้อสรรคสำคัญ

"ราคามีตั้งแต่ 500 ไปจนถึงหลักหมื่นนั่นแหละ แต่ในภาพหนึ่งไม่พอ ยังมีถ่ายแบบวิดีโอด้วยนะ วิดีโอพีวีดีดียังใงอย่างนั้นเลย พวกนี้ก็จะคิดราคา 2 เท่าคือภาพนิ่งราวๆ 4,000 กับภาพวิดีโออีก 4,000 แล้วแต่ช่างภาพ เพราะมันในวันประวัติศาสตร์ที่บัณฑิตอยากเก็บไว้"

ส่วนเรื่ององค์ประกอบในภาพ จากเมื่อก่อนบัณฑิตจะนิยมถ่ายภาพกับครอบครัวเป็นหลัก ทว่าเดี๋ยวนี้ภาพที่ออกมาจะเน้นความเฮฮาที่ถ่ายกับเพื่อนฝูง บางครั้งก็เลื่อนมือไปถึงขั้น "ถ่ายแพชั่น" เลยก็มี

หากมองในแง่ของความรู้สึก การรับปริญญาถือเป็นเรื่องที่น่ายินดี และอาจเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวในชีวิตของคนคนหนึ่ง จึงไม่แปลกที่พวกเขาเหล่านั้นจะให้ความสำคัญถึงขั้นลงทุนทุนแรง และแลกสิ่งเหล่านั้นกับความภาคภูมิใจ แต่บัณฑิตจำนวนไม่น้อยเหมือนกันที่เห็นว่า "พิธีการ" ไม่สำคัญเท่ากับ "คุณภาพในการศึกษา" พวกเขาจึงเลี้ยงที่จะเข้าร่วมพิธีมอบปริญญาอย่างที่หลายๆ คนทำ

วิภาวี เขียวลีลา บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยโรแฮมตัน สหรัฐอาณัติกร ยอมรับว่า พิธีการนั้นสำคัญ แต่ความภูมิใจที่เกิดจากการยอมรับนับถือในตัวเองนั้น สำคัญกว่า

"โดยส่วนตัวมองว่าเป็นเรื่องสิ้นเปลือง และหนูก็ขี้เกียจซ่อมรับปริญญาด้วย คือนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ช่วงพระราชทานปริญญาบัตรจะเป็นช่วงเดือนมกราคม ปีถัดจากปีที่จบการศึกษา เป็นช่วงที่ทำงานมาเกือบปีแล้ว เรามีเป้าหมายในชีวิตอย่างอื่นแล้วในตอนนั้น ถ้าเราอยากรับ แม่หรือญาติก็คงมากัน ตอนนั้นก็มีญาติคัดค้านเหมือนกันว่าทำไมไม่รับ แต่หนูมองความ

ภาคภูมิใจอีกแบบ แล้วโชคที่แม่ก็คิดเหมือนกันจริงๆ หนูได้ก็ยินดีนิยมนับหนึ่งเหรียญทอง ถ้าไปรับปริญญาต้องประกาศชื่อเรื่อแรกเลย ไม่ต้องรอเรียงตามตัวอักษร แต่ความภาคภูมิใจของหนูคือการเรียนจบแล้วมีงานทำเลย ไม่ต้องเป็นภาระให้แม่อีก ซึ่งแม่ก็ภูมิใจในจุดนี้มากกว่า ตัวเรื่อภูมิใจในตัวแล้วแม่ก็ภูมิใจในตัวเรา ทั้งเรื่องเรียน เรื่องงาน"

ถามว่า ไม่คิดอยากมีรูปรับปริญญาติดฝาบ้านแบบคนอื่นบ้างหรือ **วิภาวี** ตอบทันทีว่า

"รู้สึกว่ามันจำเป็น คิดตั้งแต่ตอนนั้นเลยว่าเรียนจบป.ตรี เป็นแค่จุดเริ่มต้น เราต้องพิสูจน์ตัวเองอีกเยอะ คิดว่าสิ้นเปลืองด้วย เพราะค่าใช้จ่ายรับปริญญาแพงกว่าค่าหอรวมกับค่ากินอยู่เกือบทั้งปี" **วิภาวี** สรุป

ใครรับ "ภาระ"

เพราะเห็นความสำคัญของการศึกษา และเชื่อมั่นว่า การศึกษาจะช่วยเปลี่ยน "สถานภาพทางสังคม" ได้ ประชาชนส่วนใหญ่จึงสนับสนุนให้ลูกหลานได้มีโอกาสรับปริญญาในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป

"เหมารถมาจากหนองคาย มากัน 9 คน รถตู้คันเดียว เข้าวันละ 1,800 บาท มาตอนกลางคืนถึงนี่ก็เข้าพอถ่ายรูปกับลูกเสร็จก็จะกลับเลย รถเขาคิด 2 วัน 3,500 ก็จ่ายเขาไป แต่น้ำมันเราเติมเองนะ นี่เติมไปรอบหนึ่งแล้ว ขากลับต้องเติมให้เขากัน ราวๆ แล้วก็น่าจะสัก 5,000 มั้ง ตัวฉันเองก็ไม่ค่อยมีเงินหรอก ก็เรียกรู้กันกับญาติๆ ที่มา พอเป็นค่าน้ำมันค่ารถได้" **ประคอง** (ขอสงวนนามสกุล) ผู้ปกครองของบัณฑิตที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง บอก

ความเปลี่ยนแปลงของหญิงสาววัยเกษียณอายุฉายออกมาทางใบหน้า เธอยิ้มจนตื้นท้นตลอดครึ่งวันที่ได้พบหน้าบัณฑิตที่เป็นลูกสาว แม่แดดจะร้อนคนจะมากมายจนแทบแยงอากาศกันหายใจ แต่แม่คนนี้ก็ยังยิ้มได้ แลเมื่อยแจจจ่ายรอยยิ้มนั้นให้กับทุกคนที่ผ่านพบ

"ดีใจที่ลูกเรียนจบ ต่อไปเราจะได้สบาย ฉันไม่ได้ซื้ออะไรให้เขาหรอก ให้ดอกไม้ไปช่อหนึ่งแหละ แต่ดอกไม้ที่กรุงเทพฯ แพงนะ ตั้ง 250 แนะ มีดอกไม้ไม่กี่ดอกเอง แต่ก็ต้องซื้อ เตียวไม่มีอะไรให้ลูก จะเอาช่อใหญ่ๆ ก็แพงเกินไป ฉันมีเงินติดตัวมาไม่เยอะ"

ถามได้คุณแม่รายนี้ได้ความว่า ตลอด 4 ปีของการรับปริญญา บุตรสาวพึ่งพาเงินจากกระเป๋าของครอบครัวน้อยมาก เพราะเธอสามารถกู้ยืมเรียนได้ (การจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)) การลงทุนสักครั้งเพื่อเดินทางมาแสดงความยินดีกับบัณฑิตคนแรกและคนเดียวในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่คุณแม่ยินยอมพร้อมใจ

"ตอนนั้นเขาจบแล้ว เตียวทำงานทำได้เราก็คงจะสบายขึ้น" เธอตอบอย่างมีความหวัง

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสเข้ารับการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีปริมาณผู้เข้าเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้มีผู้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากขึ้นต่างจากเมื่อราว 30-50 ปีก่อนสิบปี

ดร.วรการณ สามีโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย กล่าวว่า ในอดีตนั้นการศึกษาในระดับปริญญาถือเป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่ม โดยจะจำกัดอยู่เฉพาะครอบครัวที่มีฐานะเท่านั้น ทว่า ปัจจุบันโอกาสเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไป เด็กรุ่นใหม่ได้รับการศึกษามากขึ้น

"เมื่อก่อนนี่เป็นยุค exclusive คือประมาณเมื่อ 30 ปีก่อนนะ คนเรียนปริญญาตรีกันน้อย แล้วคนที่เรียนส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนมีเงิน เป็นรุ่นที่พ่อแม่ก็เคยจบปริญญามาแล้ว ส่วนยุคนี้เป็นยุค inclusive ทุกคนเรียนมัธยมฟรี แล้วมาต่อมหาวิทยาลัย ไม่มีเงินเรียนก็กู้ได้ เพราะฉะนั้นใครๆ ก็จบได้"

จากตัวเลขเพียงหลักหมื่นในระดับปริญญาเพิ่มขึ้นมาเป็น 3-4 แสนคนต่อปี เพราะฉะนั้นปริมาณของการขึ้นชั้นมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอีกเป็นเท่าทวีคูณ

"เมื่อก่อนเป็นยุค exclusive คือเป็นช่วงคนที่ 2 แล้วที่ได้เรียนปริญญา หมายถึงรุ่นพ่อรุ่นแม่เคยเรียนมาแล้ว แต่ inclusive ส่วนใหญ่เป็นช่วงคนแรก เพราะฉะนั้นความยินดีปรีดาก็จะมีมากกว่า เป็นธรรมชาติของพ่อแม่ที่จะยินดีปรีดา"

อธิการบดีคนเดิมกล่าวว่า วันรับปริญญาถือเป็นวันเบิกบานอีกวันหนึ่ง ซึ่งบัณฑิตภาคภูมิใจ ดังนั้นพวกเขาจึงมักลงทุนเพื่อให้ได้ "ภาพ" ที่สวยงาม และนั่นก็เป็นพฤติกรรมทั่วไปที่บัณฑิตมักทำตามๆ กัน

"นานโน้มนเด็กจะถ่ายภาพเยอะขึ้น เพราะสังคมออนไลน์ การถ่ายภาพจำเป็น ยิ่งเดี๋ยวนี้มี selfie มีอะไร ถ่ายแล้วต้องอัปโหลดเลย ยุคนี้เป็นยุคที่ตัวเองอยากให้ตัวเองมีตัวตนในสังคมเป็นยุคของ ME เต็มตัว "ME GEN" โซเชียลมีเดียเป็นตัวผลักดันให้เกิดกระแสการถ่ายรูป และสิ้นเปลืองมากขึ้น อีกอย่างคือ เด็กมีความสามารถที่จะจ่ายมากขึ้นเพราะเดี๋ยวนี้จบปริญญาตรีเงินเดือนเริ่มต้น 15,000 ซึ่ง 15,000 บาท สามารถทำบัตรเครดิตได้แล้ว เด็กๆ ก็จะใช้จ่ายเงินในอนาคตกันหมดมันเอื้อให้เด็กใช้จ่ายเยอะ และเด็กเป็นหนี้มากขึ้นจริงๆ แล้วความทรงจำดีมีมากกว่าความผันนะ แต่ความทรงจำไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง" อธิการบดี กล่าวสรุป

ไม่เพียงแต่ค่าใช้จ่ายที่ถูกส่งลงมือโดยไม่สมเหตุสมผลเท่านั้น ทว่า สิ่งแวดล้อมที่เสียไป พร้อมๆ กับการเพิ่มขึ้นของจำนวนขยะในวันรับปริญญา ก็สะท้อนให้เห็นถึงการด้อยพัฒนาทางความคิดด้วย

ในมุมมองของนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม **ศ.ดร. จิรพล สิ้นธนูวา** อาจารย์ประจำคณะสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มองว่า วันรับปริญญาเป็นอีกหนึ่งวันที่เพิ่มจำนวนขยะให้กับประเทศมหาศาล ยังไม่นับปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ที่เกิดจากควันท่ออีกนับไม่ถ้วน

"งานรับปริญญาของเราเปลี่ยนไปมาก การรับปริญญากลายเป็นพิธีการอันกลายเป็นภาระให้หลายฝ่าย การแสดงความยินดีเป็นเรื่องปกติที่นักศึกษาอุทิศตั้งใจเรียนมาตลอดระยะเวลา 4-6 ปี จนจบการศึกษา แต่ที่มันเป็นห่วงคือวันรับปริญญา มันส่อให้เห็นว่า บัณฑิตที่จบออกไปแล้วยังมีความคิดที่ไม่พัฒนา กระบวนการรับปริญญาต้องเหมาะสม

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 145,530
Ad Rate: 1,500

Section: จุติประภาย/หน้าแรก

วันที่: พฤษัศบดี 14 ลิงหาคม 2557

ปีที่: 27

ฉบับที่: 9457

Col.Inch: 205.77 Ad Value: 308,655

หน้า: 1 (ขวา)

PRValue (x3): 925,965

คลิป: สี่สี่

หัวข้อข่าว: แด่"ปริญญญา"หมดหน้าตัดัก

ต้องตั้งม และต้องไม่เป็นภาระ เราต้องไม่ลืม่ว่าคน อื่นที่ชีชีวิตประจำวันปกติยังมีชีวิตเขาต้องดำเนินไป การรับปริญญญาต้องไม่ทำให้เกิดภาระกับคนเหล่านั้น เราจะทำยั้งให้ม่มีจำนวนรถยนต์น้อยลง หรือพูดภาษา ลิงแวดลัอมก็คือ จะทำยั้งให้คาร์บอนน้อยลง ในวัน รับปริญญญาที่นำยินดีของบัณฑิต แต่มีชีชีวิตอีกหลายชีวิต ต้องรีบ คนป่วยต้องไปโรงพยาบาล ผู้ปกครองต้องไป รับลูก คนเหล่านี้ได้รับผลกระทบไปด้วย"

ในส่วนองของขงขวัญวันรับปริญญญา อาจารย์ จีรพล มองว่า บางลิ่งม่จำเป็น และก็มีจำนวนมกที่ ย่อยสลายม่ได้ ซึ่งในอนาคตมันจะกลายเป็นขยะที่ แม้กระทั่งบัณฑิตยั้งต้องเมินแเคย

"ผมอยกให้เป็นการเฉลิมฉลองอย่างสร้างสรรค์ และปราศจากปัญหา" อาจารย์นักอนุรักษ์ สรุษัั้งทำย เป็นเรื่องเปราะบางมกหากจะเทียบความ เหมาะสมกับค่านิยมและความภาคภูมิใจ เพราะสำหรับ บางคนแล้ว พวกเขา "ยอมจ่าย" ถ้ามั่นจะทำให้ตัวเอง และคนรอบข้างมีความสุข

และนี่ก็อาจเป็นอีกหนึ่งเรื่องทีพอจะสะท้อน ให้เห็นว่ ทุกวันนี้สังคมไทยบูช่า "ภาพ" มกกว่ "คุณภาพ"